

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/47/2005

SPOŁECZNY WIZERUNEK MARKA BELKI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

W maju 2004 roku Marek Belka oficjalnie objął urząd premiera Rzeczypospolitej Polskiej. Miesiąc później gabinet rządowy, powołany w ramach tzw. trzeciego konstytucyjnego kroku, uzyskał w Sejmie wotum zaufania. Marek Belka w momencie obejmowania urzędu prezesa Rady Ministrów był już osobą powszechnie znaną, głównie dzięki temu, że od lat 90. pełnił ważne funkcje państwowe (m.in. w latach 1994-1996 był wiceprzewodniczącym Rady Strategii Społeczno-Gospodarczej przy Radzie Ministrów, następnie szefem zespołu doradców ekonomicznych prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, był też wicepremierem i ministrem finansów w gabinetach rządowych Włodzimierza Cimoszewicza i Leszka Millera).

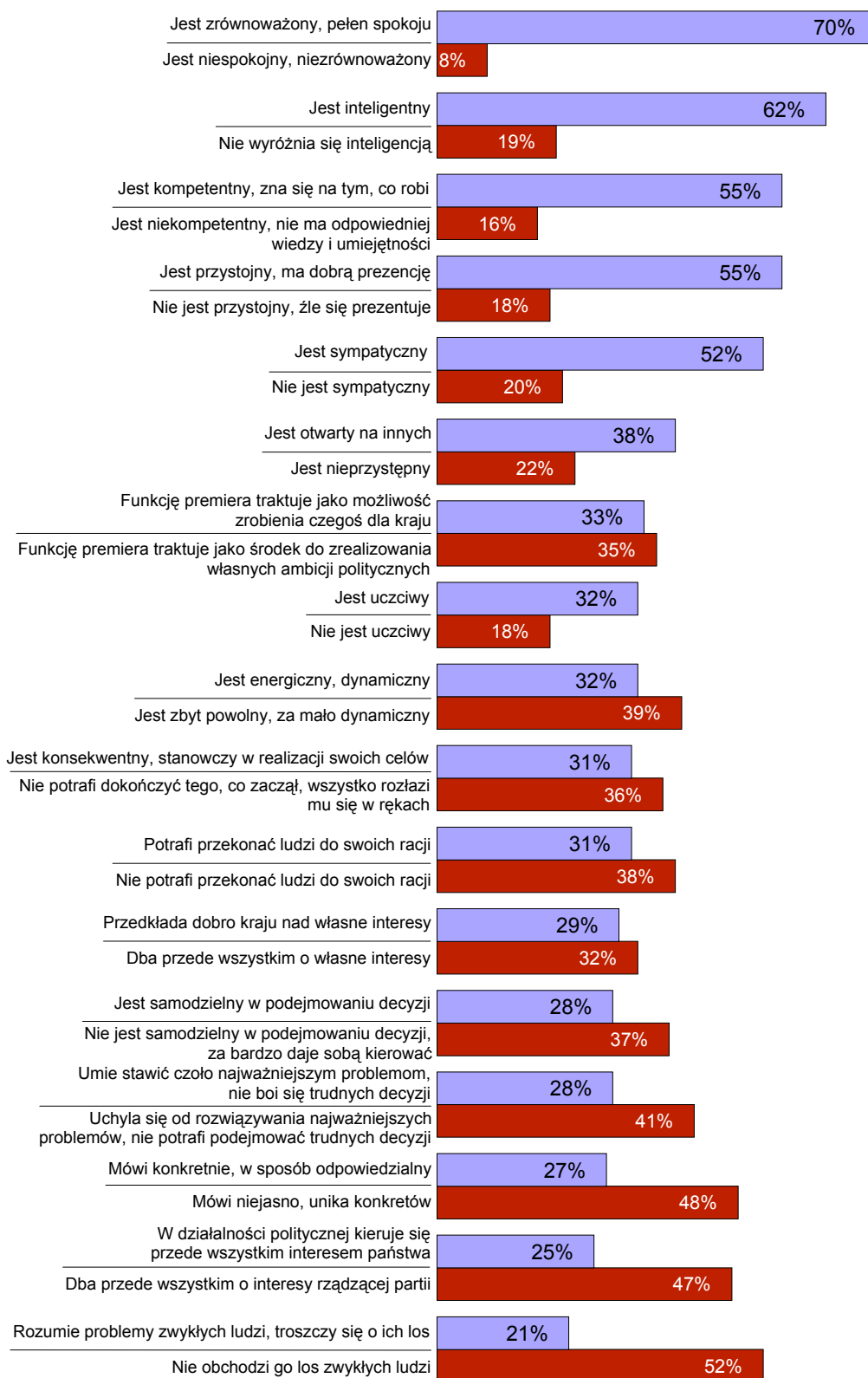
W jednym z ostatnich sondaży¹ zapytaliśmy ankietowanych, jak postrzegają osobę premiera po ośmiu miesiącach urzędowania. Społeczny portret Marka Belki opracowaliśmy na podstawie zestawu 17 par przeciwstawnych stwierdzeń dotyczących jego walorów intelektualnych, cech osobowości, umiejętności komunikacyjnych i perswazyjnych, cech fizycznych oraz zdolności przywódczych i priorytetów, jakimi kieruje się w swojej działalności publicznej. Zadaniem respondentów było wskazanie cech, które według nich najlepiej charakteryzują Marka Belkę. Ankietowani dysponowali ponadto możliwością zakwestionowania adekwatności cech opisanych w każdej z par stwierdzeń do charakterystyki premiera (we wszystkich przypadkach liczba tego rodzaju wskazań nie przekraczała 11%).

Cechą najczęściej przypisywaną Markowi Belce jest spokój i zrównoważenie (70%). Wysoko oceniane są także walory intelektualne premiera, które podkreśla blisko dwie trzecie respondentów (62%). Do pierwszoplanowych elementów charakterystyki Marka Belki zaliczają się także wysokie kompetencje oraz dobra prezencja - zalety te przypisuje mu ponad połowa ankietowanych (po 55%). Niemal równie często postrzegany jest jako osoba budząca sympatię (52%).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (177) zrealizowano w dniach 4-7 lutego 2005 roku na liczącej 1070 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. Z KAŻDEJ PARY STWIERDZEŃ PROSZĘ WSKAZAĆ TO, KTÓRE, PANA(I) ZDANIEM, NAJLEPIEJ CHARAKTERYZUJE MARKA BELKĘ

Odpowiedzi uszeregowano według malejącego odsetka wskazań pozytywnych. Pominięto odpowiedzi „ani taki, ani taki” i „trudno powiedzieć”

Wyraźnie mniej jednoznacznie, choć również pozytywnie, badani oceniają uczciwość premiera oraz jego przystępność czy otwartość na innych. Zdaniem blisko dwóch piątych (38%) Marek Belka jest osobą otwartą w kontaktach z ludźmi, nieco ponad jedna piąta zaś (22%) postrzega go jako człowieka nieprzystępnego. Co trzeci respondent (32%) uważa, że premier cechuje się uczciwością, odmiennego zdania jest niemal co piąty (18%). Najliczniejsza grupa (42%) nie potrafi jednak zająć stanowiska w tej kwestii.

W pozostałych wymiarach opinie są już wyraźnie podzielone, o ile nie krytyczne. Niemal takie same liczebnie grupy uważają, że Marek Belka traktuje funkcję premiera jako możliwość zrobienia czegoś dla kraju (33%), co sądzą, że piastowany urząd wykorzystuje przede wszystkim do realizowania własnych ambicji politycznych (35%). Porównywalne odsetki respondentów są zdania, że prezes Rady Ministrów w swej działalności publicznej na pierwszym miejscu stawia własne interesy, co uważają, że ma on na względzie przede wszystkim dobro kraju (32% wobec 29%). Podzielone są opinie ankietowanych na temat stanowczości premiera i jego konsekwencji w działaniu. Nieco więcej osób zarzuca mu brak zdecydowania i determinacji w osiąganiu założonych celów (36%), niż je zauważa (31%). Niejednoznacznie, choć raczej krytycznie, postrzegane są zdolności perswazyjne oraz przywódcze szefa rządu. Dwie piąte Polaków (38%) uważa, że premier nie potrafi przekonać ludzi do swoich racji, przeciwnego zdania jest niemal co trzeci (31%). Prawie dwie piąte ankietowanych (37%) ocenia, że Marek Belka nie jest samodzielny w podejmowaniu decyzji i za bardzo daje sobą kierować, przeciwną opinię wyraża nieco ponad jedna czwarta (28%).

W pozostałych ocenianych aspektach negatywne elementy charakterystyki szefa rządu wyraźnie przeważają nad pozytywnymi. Krytyka dotyczy kwestii odpowiedzialności, wizerunku medialnego oraz oceny działalności publicznej urzędującego premiera. Dwie piąte badanych (41%) uważa, że nie potrafi on podejmować trudnych decyzji i uchyla się od rozwiązywania najważniejszych problemów. Niemal połowa (48%) ocenia wypowiedzi Marka Belki jako niejasne i pozbawione konkretów. Podobnie oceniają respondenci motyw, jakimi kieruje się premier sprawując urząd - prawie połowa (47%) uważa, że w swej działalności politycznej kieruje się on partykularnymi interesami rządzącej partii (wobec 25% mających odmienne zdanie). Warto zauważyć, że przypisywane Markowi Belce intencje działania *pro publico bono* czy w interesie państwa znacznie lepiej wypadają w zestawieniu z jego osobistymi ambicjami niż z interesami rządzącej partii.

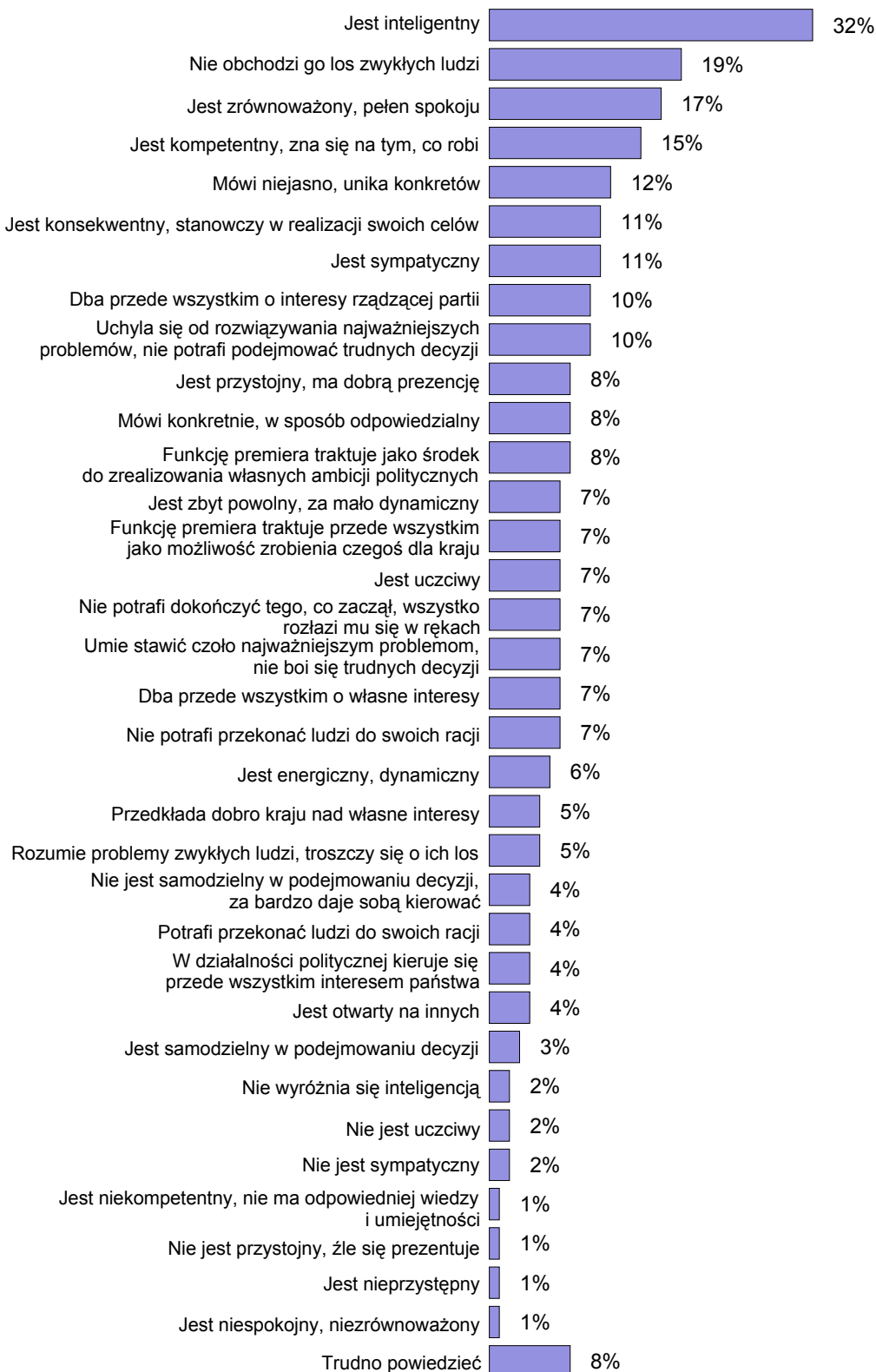
Zdecydowanie najgorzej badani oceniają społeczną wrażliwość szefa rządu. Ponad połowa (52%) uważa, że premiera nie obchodzi los zwykłych ludzi, co piąty zaś (21%) wyraża przeciwną opinię na ten temat.

NAJBARDZIEJ CHARAKTERYSTYCZNE CECHY PREMIERA MARKA BELKI

Badani proszeni byli o wskazanie najbardziej charakterystycznych cech Marka Belki, czyli tych cech opisu, które uważają za najważniejsze dla jego portretu. Wskazania te okazały się bardzo zróżnicowane, a niejednokrotnie sprzeczne. Podobnie jak sama charakterystyka, ujawniają one w dużej mierze ambiwalentny stosunek Polaków do osoby premiera.

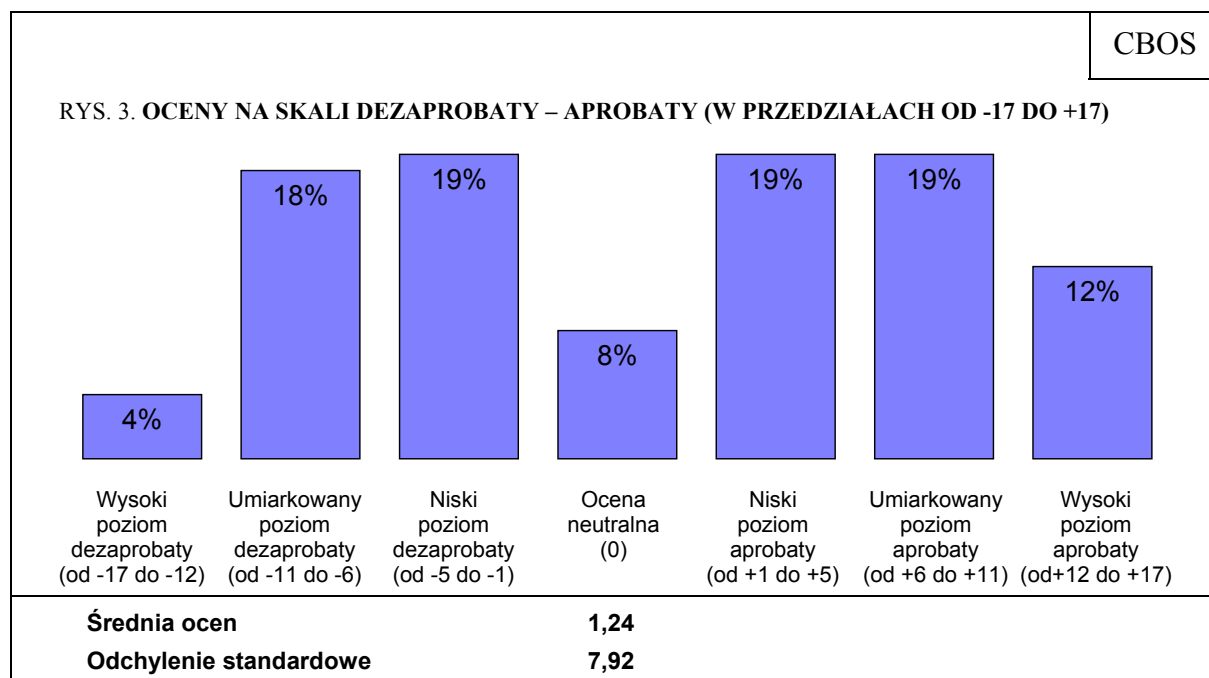
Największa grupa respondentów za najważniejszą cechę Marka Belki uznaje inteligencję (32%). Blisko co piąty (19%) uważa, że nie wykazuje on zainteresowania problemami zwykłych obywateli. Na spokój i zrównoważenie, istotne dla charakterystyki premiera, wskazuje 17% ankietowanych. Relatywnie duże znaczenie dla opisu Marka Belki mają w ocenie badanych jego kompetencje (15%). Takie same liczebnie grupy akcentują w jego charakterystyce konsekwencję w działaniu (11%) oraz to, że jest sympatyczny (11%). Kolejne przypisywane prezesowi Rady Ministrów cechy to: niejasność wypowiedzi (12%), przedkładanie interesów partyjnych nad dobro kraju oraz uchylanie się od podejmowania trudnych decyzji (po 10%).

RYS. 2. KTÓRE ZE WSKAZANYCH PRZEZ PANA(IA) CECH UWAŻA PAN(I) ZA NAJWAŻNIEJSZE DLA CHARAKTERYSTYKI MARKA BELKI? PROSZĘ WSKAZAĆ NIE WIĘCEJ NIŻ TRZY TAKIE CECHY

SPÓLECZNO-DEMOGRAFICZNE ZRÓŻNICOWANIA W POSTRZEGANIU PREMIERA MARKA BELKI

Oceny poszczególnych cech wizerunku Marka Belki posłużyły nam do skonstruowania ogólnej skali aprobaty i dezaprobaty osoby premiera². Uzyskana średnia ocen bliska zera świadczy, że premier postrzegany jest wyraźnie kontrowersyjnie - w jego wizerunku tylko nieznacznie przeważają pozytywne cechy opisu.

Ogólnie rzecz biorąc, połowa badanych (50%) jest raczej przychylnie nastawiona do premiera - częściej jawi się on w świetle korzystnym niż niekorzystnym. Dwie piąte ankietowanych (41%) postrzega go raczej negatywnie, to znaczy, że częściej dostrzega jego wady niż zalety.

We wszystkich grupach wyróżnionych ze względu na cechy społeczno-demograficzne, takie jak: płeć, wiek, miejsce zamieszkania czy wykształcenie, Marek Belka odbierany jest raczej pozytywnie niż negatywnie. Jego wizerunek nieco lepiej niż przeciętnie wypada w ocenie mężczyzn niż kobiet. Ponadto lepiej postrzegają go mieszkańcy miast niż wsi, a także osoby powyżej 55 roku życia. Na deklarowany stosunek do

² Skala została utworzona przez zsumowanie wskazań na poszczególne cechy opisu. Wskazanie negatywnej cechy wartościowane było jako -1, brak opinii jako 0, wybór pozytywnej cechy jako +1. Wartości skali zawierały się w przedziale od -17 (minimalna wartość oznaczająca, że respondent dokonał wyboru samych negatywnych cech obrazu) do +17 (maksymalna wartość, która oznacza wybór samych pozytywnych cech obrazu).

szefa rządu wpływa również poziom wykształcenia - największym uznaniem premier cieszy się wśród osób z wyższym wykształceniem. Lepiej niż inni oceniają go także respondenci określający własną sytuację materialną jako dobrą. Spośród grup społeczno-zawodowych najbardziej pozytywne opinie o premierze wyrażają: kadra kierownicza i inteligencja, pracownicy umysłowi niższego szczebla, osoby pracujące na własny rachunek poza rolnictwem oraz emeryci.

POLITYCZNE ZRÓŻNICOWANIA W POSTRZEGANIU PREMIERA MARKA BELKI

Sposób postrzegania premiera wiąże się, co zrozumiałe, ze stosunkiem do rządu, którego pracami kieruje. Prezes Rady Ministrów jest zwykle utożsamiany, w większym lub mniejszym stopniu, z polityką swego gabinetu. Stąd też z jednej strony poparcie dla rządu, a z drugiej krytycyzm wobec niego znajdują odzwierciedlenie w korzystnym lub niekorzystnym wizerunku premiera. Prawidłowości te zauważalne są także w stosunku badanych do Marka Belki.

Tabela 1

Oceny na skali dezaprobaty - aprobaty (w przedziałach od -17 do +17)	Stosunek do rządu		
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy
	w procentach		
Wysoki poziom dezaprobaty (od -17 do -12)	0	3	9
Umiarkowany poziom dezaprobaty (od -11 do -6)	5	16	36
Niski poziom dezaprobaty (od -5 do -1)	8	20	25
Ocena neutralna (0)	2	11	4
Niski poziom aprobaty (od +1 do +5)	18	22	15
Umiarkowany poziom aprobaty (od +6 do +11)	35	18	9
Wysoki poziom aprobaty (od +12 do +17)	32	10	1

O ile zwolennicy rządu w większości (85%) aprobuje premiera, w tym 32% w wysokim stopniu (wskazania na skali w przedziałach od +12 do +17), o tyle wśród przeciwników urzędującego gabinetu pozytywne opinie o szefie rządu wyraża tylko jedna czwarta (25%), zdecydowana większość zaś (70%) ma do Marka Belki stosunek negatywny.

Czynnikiem silnie różnicującym opinie o premierze są także deklarowane poglądy polityczne. Niemal dwie trzecie badanych identyfikujących się z lewicą (62%) ma raczej pozytywny stosunek do Marka Belki, jedna trzecia zaś (33%) ocenia go raczej źle. Wśród ankietowanych o przekonaniach prawicowych stosunek do premiera jest niejednoznaczny - prawie połowa (45%) raczej dobrze ocenia Marka Belkę, a nieco większa grupa (51%) częściej dostrzega jego negatywne cechy.

Tabela 2

Oceny na skali dezaprobaty - aprobaty (w przedziałach od -17 do +17)	Deklarowane poglądy polityczne		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
	w procentach		
Wysoki poziom dezaprobaty (od -17 do -12)	2	3	6
Umiarkowany poziom dezaprobaty (od -11 do -6)	16	17	25
Niski poziom dezaprobaty (od -5 do -1)	15	18	20
Ocena neutralna (0)	5	6	3
Niski poziom aprobaty (od +1 do +5)	16	20	19
Umiarkowany poziom aprobaty (od +6 do +11)	24	22	18
Wysoki poziom aprobaty (od +12 do +17)	22	15	8

WIZERUNEK PREMIERA A ZAUFANIE SPOŁECZNE

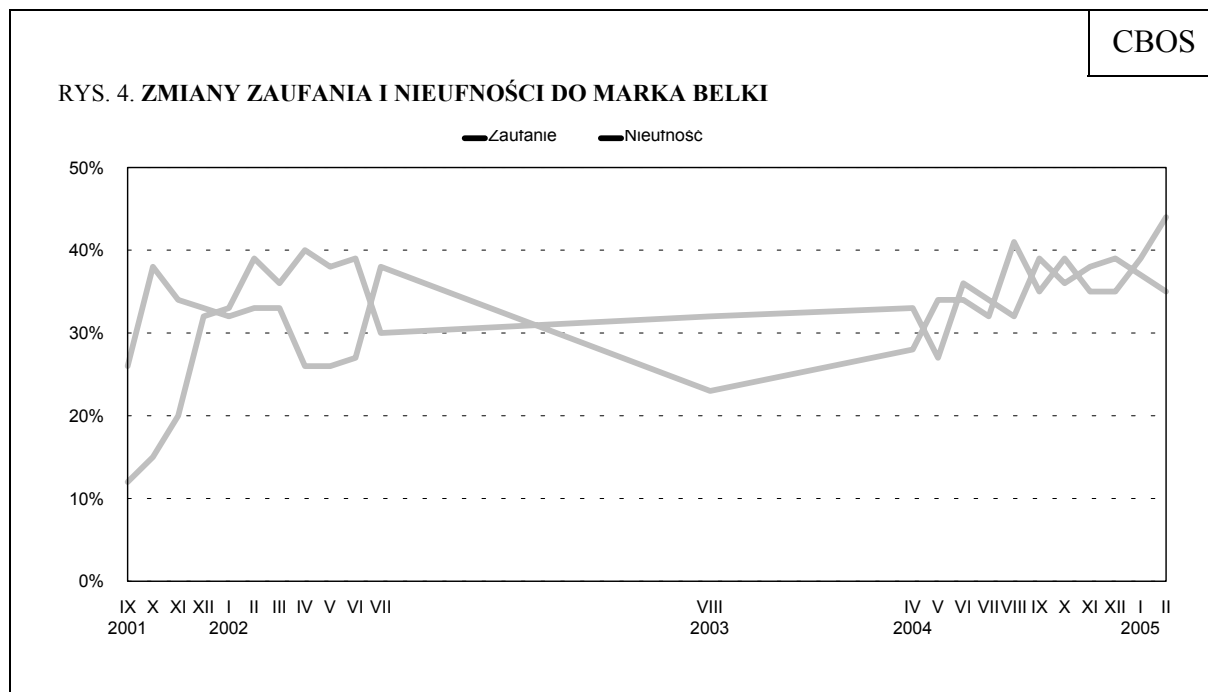
We wrześniu i październiku 2001 roku, kiedy na liście polityków poddawanych społecznej ocenie umieszczaliśmy Marka Belkę, zaufanie do niego ponad dwukrotnie przewyższało deklarowaną nieufność. W momencie obejmowania teki wicepremiera i ministra finansów w rządzie Leszka Millera (październik 2001) obecny premier cieszył się zaufaniem prawie dwóch piątych Polaków (38%), jednak w następnych miesiącach odsetek deklaracji zaufania systematycznie spadał, a deklaracji nieufności wzrastał - aż do czerwca 2002 roku (2 lipca tegoż roku Marek Belka nieoczekiwanie podał się do dymisji).

Po desygnowaniu Marka Belki na stanowisko prezesa Rady Ministrów (maj 2004) zaufanie do niego dość znacznie się zwiększyło. Najkorzystniejszy dla premiera okazał się luty 2005 roku, kiedy jego notowania były najlepsze z dotychczasowych (44% deklaracji zaufania)³.

---

³ Por. komunikat CBOS „Stosunek do polityków w lutym”, luty 2005.

Warto jednak zauważyć, że od 2004 roku różnice wskazań między deklarowanym zaufaniem a nieufnością do Marka Belki są nieznaczne, z czego można wnosić, że jest on postrzegany przez badanych jako polityk kontrowersyjny.

Z przeprowadzonej analizy regresji⁴ wynika, iż spośród cech uwzględnionych w charakterystyce Marka Belki największe znaczenie dla zaufania do niego mają: umiejętność w komunikowaniu się ze społeczeństwem - konkretność i klarowność wypowiedzi, uczciwość, motywacje polityczne, jakimi się kieruje pełniąc funkcję szefa rządu, oraz to, że jest postrzegany jako sympatyczny.

⁴ Zastosowano analizę regresji liniowej (o.l.s) typu Enter. Uzyskany model wyjaśnia 54% wariancji zmiennej zależnej (zaufanie do premiera Marka Belki) wpływem kombinacji zmiennych niezależnych.

W opinii większości Polaków cechami najlepiej charakteryzującymi premiera Marka Belkę są spokój, zrównoważenie i inteligencja. Ponad połowa ankietowanych uważa go za osobę kompetentną, znającą się na tym, co robi, a także, co również istotne, za przystojnego i sympatycznego człowieka. Najbardziej negatywnym aspektem wizerunku szefa rządu jest ocena jego wrażliwości społecznej - co drugi respondent uważa, że nie obchodzi go los zwykłych ludzi. Krytycznie oceniane są również motywy, jakimi kieruje się Marek Belka sprawując urząd premiera (niemal połowa badanych sądzi, że dba przede wszystkim o interesy rządzącej partii), a także to, że mówi niejasno, unika konkretów.

Sposób postrzegania prezesa Rady Ministrów jest nieodłączny od stosunku do rządu, którego pracą kieruje. Zwolennicy urzędującego gabinetu mają w zdecydowanej większości pozytywny stosunek do premiera, przeciwnicy zaś oceniają go negatywnie. Czynnikiem silnie różnicującym opinie o premierze są także deklarowane przez respondentów poglądy polityczne. Osoby identyfikujące się z lewicą w większości mają raczej pozytywny stosunek do Marka Belki.

Opracowała
Mariola PISZCZATOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Skala dezaprobaty i aprobaty premiera Marka Belki
(przedziały od -17 do +17)

	Średnia ocen	Odchylenie standardowe	Liczba osób
Ogółem	1.24	7.92	1070
Płeć			
Mężczyźni	1.90	8.21	506
Kobiety	.64	7.60	564
Wiek			
18-24 lat	1.19	7.90	167
25-34	.95	7.16	200
35-44	.59	8.31	168
45-54	.91	7.96	216
55-64	1.54	8.28	136
65 lat i więcej	2.34	8.01	183
Miejsce zamieszkania			
Wieś	.34	7.62	402
Miasto do 20 tys.	1.53	7.84	129
20-100 tys.	1.92	8.14	209
101-500 tys.	1.66	8.28	201
501 tys.i więcej mieszk.	1.96	7.80	129
Wykształcenie			
Podstawowe	.74	7.84	314
Zasadnicze zawodowe	.67	8.00	276
Średnie	.96	7.83	368
Wyższe	4.94	7.30	112
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier.,inteligencja	4.04	7.10	70
Prac.umysł.niż.szczebła	2.80	7.65	88
Pracownicy fiz.- umysł.	.06	7.94	93
Robotnicy wykwalifikowani	-.07	8.81	97
Robotnicy niewykwalifik.	-.90	8.10	48
Rolnicy	-1.34	5.52	57
Pracujący na własny rach.	2.79	6.32	31
Bierni zawodowo			
Renciści	.25	7.92	123
Emeryci	2.84	8.13	208
Uczniowie i studenci	1.92	8.16	78
Bezrobotni	-.04	7.70	125
Gospodynie domowe i inni	1.13	7.35	53
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	1.58	8.38	151
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	1.16	7.91	81
sekt. pryw. poza rolnict.	.86	8.02	197
prywatnym gosp. rolnym	.03	6.66	83
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	-.68	7.58	180
301-500	.05	7.70	198
501-900	2.18	8.66	250
901-1200	3.16	7.88	76
Powyżej 1200 zł	4.75	7.47	67
Ocena własnych war. mater.			
Złe	-.07	7.92	353
Średnie	1.22	7.80	448
Dobre	2.98	7.80	270
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	1.08	8.38	74
Raz w tygodniu	.90	7.79	550
1-2 razy w miesiącu	1.09	7.56	167
Kilka razy w roku	2.29	8.62	182
W ogóle nie uczestniczy	1.50	7.49	97
Poglądy polityczne			
Lewica	3.77	8.50	149
Centrum	2.17	7.99	275
Prawica	-.08	7.97	312
Trudno powiedzieć	.57	7.20	333